

## O knjizi *Tišina*

“Ova je knjiga doista postignuće. U njoj Robert Sardello skromno, profinjeno i maestralno postavlja spoznajnu i duhovnu fenomenologiju na novu razinu. Ono što je prije bilo skriveno, sada je vidljivo: spiritualna psihologija nije samo još jedna teorija, nego put do nove stvarnosti. Ne samo pročitavši, nego i živeći ovo djelo, čitatelj ulazi u novi svijet. Kroz devet kratkih poglavlja, od kojih je svako malo putovanje za sebe, Sardello prikazuje tišinu kao temelj svijeta. Svako poglavlje nudi vježbe pomoću kojih možemo ući u svijet tišine i otkriti njene iscjeljujuće mogućnosti i puninu u kojoj živimo, krećemo se i postojimo. Ova srčana knjiga namijenjena je onima koji traže mudrost srca u ime srca svijeta u kojem živimo. Pročitajte je i slijedite je!”

Christopher Bamford (autor knjiga *The Voice of the Eagle: The Heart of Celtic Christianity* i *An Endless Trace: The Passionate Pursuit of Wisdom in the West*)

“Čitanje Sardellove knjige *Love and the World* bilo je uzbudljivo i snažno iskustvo. Ona je potvrdila i ojačala sve što sam iskusio u svojih 80 godina, ojačala moju vjeru u život i potakla me da preradim rukopis na kojem sam radio nekoliko godina. Njegova *Tišina* imala je potpuno suprotan učinak. Potaknula me je da usporim. U njoj nije bilo ničega što bih mogao iskoristiti, izvući ili iskriviti u vlastite svrhe. *Tišina* me ogolila do neugodne

ranjivosti. Od samog početka knjige u meni se javio jak osjećaj čežnje koji je dugo bio zakopan u meni, čitao sam polako i napustio običaj da gutam nove knjige koje počnem čitati. Knjiga je u meni pobudila nešto što me zatekne svaki put kad je počnem ponovno čitati. Mislim da ne mogu reći ništa osim izraziti divljenje i priznati da je tišina rješenje, iako ne znam za što. Svaki put kad ga čitam, ovo me djelo potiče da budem otvoren i napustim traženje osobne koristi u njemu. Dosad se nisam susretao s takvim knjigama i ne znam čemu one vode, osim da imam snažnu potrebu otvoriti se. Moje iskustvo možda neće privući druge ljude knjizi, no čak i takva plemenita namjera čini se nepoštenom prema ovom djelu. Mislim da ono govori samo za sebe. Ne želim ga zagovarati, samo želim da pronade svoj put do publike i oplemeni njihove živote.”

Joseph Chilton Pearce (autor knjiga *The Biology of Transcendence: A Blueprint of the Human Spirit*; *Magical Child*; i *The Crack in the Cosmic Egg: New Construction of Mind and Reality*)

Robert Sardello

TIŠINA



Škorpion

# Sadržaj

Zahvale	11
Uvod	13
Predgovor: Kratki zapis	21
Prvo poglavlje: Promišljanja o Tišini	27
Drugo poglavlje: Čuvari Tišine	37
Treće poglavlje: Ulazak u Tišinu	51
Četvrto poglavlje: Povezivanje s Tišinom	63
Peto poglavlje: Iscjeljujuća moć Tišine	73
Šesto poglavlje: Tišina u svakodnevnom životu	83
Sedmo poglavlje: Ustupanje mjesta Tišini	95
Osmo poglavlje: Tišina Srca	107
Deveto poglavlje: Tišina, molitva i meditacija	119

# Uvod

**N**ajvažniji fenomenolog duhovne psihologije obraća nam se duboko iz života u Tišini i bez pompe donosi svijetu remek-djelo ideja o moralu. Poput alkemičara, u miru, neokaljan neprestanim trgovanjem, Robert Sardello iskovao je svoje djelo i svijetu darovao djelo koje će nesumnjivo postati klasik.

Na prvi pogled, porijeklo Tišine čini se kao korjenito čist oblik Pristupačnosti, tog zaboravljenog i zane-marenog, a opet važnog zajedništva hrabrosti, pristojnosti i srca koje prebiva u Božjem gradu ili Novom Jeruzalemu. Pristupačnost je dokaz Ljubavi koja je sačinjena od intimnosti, divljenja i svetog jedinstva triju filozofski transcendentálnih činjenica – Istine, Ljepote i Dobrote. Čini se kao da se tih pet principa prožima u jednostavnosti kakvu ima divlja ruža – pet latica koje su vječne, mirisne, žive, a opet nevidljive znatizeljnicima.

Ta besprije-korna jednostavnost Pristupačnosti povezuje Stvoritelja i njegova bića, nebo i zemlju, ljude i zvi-jezde, anđele i ljude, stvorenja svih vrsta koja pjevaju pjesmu novog poretka, svetu i bezvremensku – Ave! Salve! Kako čitatelj kroz tekst istražuje tih pet principa, koji su zapravo živi izvori, shvaća da polako, ali sigurno, na početku 21. stoljeća imamo pristup prosvjetljujućoj teologiji inkarnacije čije se značenje ne može zanijekati, previdjeti ni sažeti. To je, usudila bih se reći, suštinska snaga fenomenologije kakvu nalazimo u životu i radu Roberta Sardella.

Da bismo našli mjesto u beskonačnosti,  
najprije moramo razabrati, a zatim odabrati.

Goethe

Autor govori o tome da u Tišinu valja ući, ali ne na silu. Pomoću svoje mudrosti i suptilnosti Sardello razlikuje energiju i biće; emocionalnu vezu i intimnost; odvojenost i autonomiju; ego i individualnost; tajnu vezanja i psihologiju veza; nevidljivo i opipljivo; živahnu usredotočenost i trans. On neprestance naglašava razliku između svijesti, koju nadgleda naš ego, i savjesti; iskustva i ideja; inkarnacijske duhovnosti i izvantjelesnog iskustva; živućeg tijela, vidljive anatomije i fiziologije biomedicine; simptoma i neprepoznatih mogućnosti; svijesti o pojavnom i mašte i percepcije. Ovo nije tek djelo ljubavi ili brige (iako bi i to bio blagoslov).

Čovjek se odmara među ovim stranicama. Sardellova sposobnost razlikovanja neprestano predstavlja preludij za alkemijsku reakciju i spoj suprotnosti. Kao i s fenomenom zvuka, što je ton bolje pogođen, bolja mu je struktura i namjena. Nevjerojatno je da je namjena ovoga djela opisana na predzadnjoj stranici kao utješna, kao prisutnost Tješitelja. Latinska riječ *paracleta* znači "onaj koji se odaziva". Živuća, nemirna Tišina potrebna je da bi se čuo glas duše, a glas je potreban da bi se Tješitelj odazvao. To je vrlo važna pojava, ispunjena dahom Duha Svetoga.

Kroz knjigu, kao da premošćuje svako poglavlje, Cheryl Sanders-Sardello nepogrešivim glasom stvara poeziju rijetko viđenog senzibiliteta. To su himne ili ljubavna pisma koja se nalaze na nevidljivom oltaru

kojem prilazimo kao čitatelji. Ritam određuje njene radove: himne i ode ili, po uzoru na Bacha, preludij i fuga. U svakom slučaju, predstavlja prekrasan ritam koji savršeno opisuje rad Roberta Sardella.

U devet nevjerojatno dubokih hodnika unutarnjeg putovanja, Sardello opisuje kako osjetiti svijet svetim i kako živjeti u tom novopronađenom okruženju. Sve se čini hitnim, ali bez straha. Život u molitvi, koji donosi Tišina, omogućava nam iskusiti duhovne prisutnosti u svakodnevnom životu.

Hans Urs von Balthasar davno je rekao da je Georges Bernanos, vrlo kreativan francuski pisac i fizičar duše, izjavio da je grijeh ukalupljeni način postojanja u kojem neprestance živimo na površini. Dragi prijatelji, Robert Sardello izaziva nas da napustimo površinske dojmove, ono što je bilo lagodno, i prigrlimo svetu dubinu bivanja koja nas zove da uđemo u posve nepoznato. On kaže da Tišina čini život životom molitve, u službi nečega što je mnogo veće od nas samih.

Obnavljajuća moć Tišine liječi ambiciozno, samodostatno i često okrutno samopoboljšanje i otkriva aktivnosti duhovnih bića i duhovnoga života. U njezinu prostoru nema ekstrema koji oponašaju život, što poslije postaju sile smrti, a ne života, koji tada prati praznina. Ta se praznina ne treba izjednačavati s kršćanskom praksom unutarnje praznine koja pravi mjesto za novi život. Naravno, ne može se reći da pročišćenje ne prate osjećaji tuge i gubitka. Ipak, svjetlo se pojavljuje tamo gdje do maločas nije bilo "mjesta u konačištu". U dimenziji gdje vrijeme postaje prostor, život se obnavlja. Treba se čuvati agnostičkog refleksa, upozorava nas hrabri autor. "Blokiranje svjetla duše rezultirat će u

daljnjoj potrebi za predodređenim idejama, stvarima i osjećajima, jer oni daju iluziju svjetla. Kad je svjetlo blokirano, počinjemo željeti stvari, a ne Tišinu.”

Kroz svako od devet poglavlja Sardello čitatelju daje vježbe koje se odnose na svaku fazu Tišine. Na taj način on neprestance zastupa potrebu za osobnom odgovornošću i svetošću slobode. Pristanak i služenje idu ruku pod ruku u Tišini, a mi ulazimo u posve nepoznato s kreativnom čistoćom koja je zapanjujuća, upravo zato što smo u prisutnosti Trećega, odnosno prisutnosti koja nas prati, a to je Ljubav. Produbljuje se i uloga milosti i skromnosti u Tišini.

Čitajući knjigu, postalo mi je posve jasno da se iz autora čuje jasan kršćanski glas. Nema skrivenog plana. On ne doziva Božje ime niti sam sebe smješta u kulturni prostor religije. Ne zahtijeva da se preobratimo ili postanemo dio neke zajednice (u knjizi se upućuje na različite tradicije, poput pitagorejaca, sufija, radova Henryja Corbina i Jacoba Lorbera). Kad sam došla do sedmoga poglavlja, počela sam se pitati nije li autor doživio iskustvo gorućeg grma, poput Mojsija, te je li bezgranična Ljubav koju sadrži Tišina zapravo skriveni naziv za Krista. Moglo bi se reći da je to moja projekcija i to bi bilo najpoštenije prema autoru.

Kao odgovor na moje pitanje, osmo i deveto poglavlje progovaraju ženskim, gotovo marijanskim glasom. U njima autor opisuje duhovnu aktivnost u kojoj je ljudsko srce mistično sredstvo punine. Ovdje Sardello pravi razliku između duhovnosti srca i srčane duhovnosti, gdje jedna uživa, a druga sudjeluje u duhovnosti. Sudjelovanje sa sobom nosi dojam trojstva aktivnosti koje karakteriziraju Svetu Tišinu: služenje, iscjeljenje i



obožavanje. Kroz posvećenost u najdubljim kutcima srca, autor govori o Svetoj Tišini koja stvara iskustvo Božanskog Bića koje štiti misterij slobode i poziva nas na buđenje. Sardello nadalje razlikuje psihološku projekciju od one unutarnje alkemije. Što god projekcija dodirne, pretvara se u zlato.

Sva poglavlja kao da su namijenjena ne samo transformaciji čovjeka, nego i promjeni svijeta. Sardello kaže da nas Sveta Tišina poziva da sva svoja ljudska iskustva prinesemo skrivenom oltaru koji se nalazi duboko u ljudskom tijelu i srcu, za dobro svijeta. Radi se o teologiji inkarnacije koja je duboko euharistijska, iako se autor nikada ne bi nazvao teologom. Prije je riječ teolog podrazumijevala nekoga tko osobno poznaje Boga, a ne nekoga tko je nevjerojatnom točnošću znao opisati dubinu religijske misli. Moj je dojam da je Robert Sardello počeo kao psiholog, nastavio kao fenomenolog duhovne psihologije i na kraju postao teolog u najstarijem i najljepšem smislu riječi.

Do devetog poglavlja autor nas otvoreno upoznaje s Tišinom kao temeljem molitve i veze s duhovnim bićima i navodi mogućnost postojanja anđela, svetaca, Krista, Marije. Naš Bog nije tek svemirska, neosobna energija koja putuje kroz svemir. Sardello cijeloj vjerskoj zajednici židova, kršćana i ostalima daruje ideju da molitva u Svetoj Tišini ima određene kvalitete. Kaže da se najprije radi o tome da riječi ne proizvode slike, nego postaju kao slike i da tako riječi možemo zamisliti kako se šire u svemir.

Molitva je kreativan čin. Možda čak i nenamjerno, Sardello čini bliskom duhovnost sv. Ivana. Ne libeći se prikloniti ženskom principu i ostati čvrst u jedinstvu

materije i utjelovljenog duha, poput Ivana, u svijet pušta dobrotu, istinu i ljepotu. Uskoro molitva prestaje biti sebična i svojom pravom prirodom (slušanje i razgovor) stvara posve nov svijet.

Najvažnija knjiga u Bibliji je Knjiga otkrivenja koja opisuje novi raj i novu zemlju, stvorene iz prave molitve. Ljubav koja se povećava cirkulira između raja i zemlje. Molitva nije nešto što radimo za sebe, nego se molimo zbog komunikacije s duhovnim bićima, čija se egzistencija svodi na našu molitvu. Takva teologija utjelovljenja, nuđenje sebe u službi božanskome, koja je pritom duboko euharistijska, potječe iz autorova praćenja meditacije o Svetoj Tišini koja kulminira molitvom. To je životno djelo, a ne tek povod za kakav članak ili znanstveni rad.

Gotovo da ne mogu ispustiti iz ruku ovo nevjerojatno djelo koje čujem u srcu. Prije 65 godina, židovska filozofkinja Edith Stein, jedna od najvećih fenomenologinja dvadesetoga stoljeća, polako je prelazila sa psihologije na filozofiju, a zatim joj je glavni interes postala teologija. Poznato je da su njena filozofsko-teološka djela nastala zbog suosjećanja, i bavila se strukturom osobe sastavljene od tijela, duše i duha. Percipirala je stvari na originalan način, a s vremenom je toliko duboko ušla u Svetu Tišinu i Živuću Riječ da je molitva od nje tražila nove i neočekivane stvari koje su zahtijevale žrtvu. Upravo zato što su za nju unutarnja molitva i djelovanje na van bili nerazdvojni, Stein se zaredila za karmelićanku 1938. godine. Uskoro su je uhitili nacisti te je umrla mučeničkom smrću u Auschwitzu.

Čitav judeokršćanski svijet zna za snagu njezina života i smrti i ne može se poreći da se tajna njene

smrti nadvila nad njen rad u fenomenologiji koji zahtijeva godine tihog promatranja. Na neki način, Edith Stein su ušutkali.

Nije nevažno da Robert Sardello odašilje ponešto kršćanske fenomenologije i iznova je počinje istraživati nakon desetljeća poslijeratnog kaosa. Ovo se djelo pojavilo u savršenom trenutku, u vremenu kad je kolektivna emotivna buka gotovo zaglušna. Ova jedinstvena knjiga iznimno duboko prikazuje disciplinu fenomenologije i poziva na pronalazak novih mogućnosti. Te mogućnosti u dodiru s duhovnošću čine metodologiju koja poziva ljude da sudjeluju u produbljivanju veze s Bogom. Nadalje, na ovoj razini unutrašnjeg moguće je povezati slobodu i odgovornost na vrlo važne načine.

Pokret između psihologije i fenomenologije, kako dokazuje ova knjiga, znači radikalnu prijemčivost kombiniranu s praksom. Zajedno, prema prekrasnoj Sardellovoj viziji, stvaraju temelj za službu, iscjeljenje i slavljenje u vremenima zbunjenosti i promjena. Svako rođenje uključuje podjednako prošlost, sadašnjost i budućnost i nekako se čini logičnim da služba, iscjeljenje i praksa stvaraju trojstvo u kojem vrijeme postaje prostor.

U tom svjetlu, na Dan zahvalnosti, samo mogu pohvaliti Roberta Sardella i njegovu mirnoću i moliti se da ljudi diljem svijeta nađu put do ove knjige i odgovore na poziv Tišine koja je glas Vječnosti.

Therese Schroeder-Sheker  
Projekt Kalež Mira  
Mt. Angel, Oregon  
Dan zahvalnosti 2005.